

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СУД З ПРАВ ЛЮДИНИ

П'ЯТА СЕКЦІЯ

**СПРАВА «ПУЗАН ПРОТИ УКРАЇНИ»
(CASE OF PUZAN v. UKRAINE)**

(Заява № 51243/08)

РІШЕННЯ

СТРАСБУРГ

18 лютого 2010 року

ОСТАТОЧНЕ

18/05/2010

Це рішення набуло статусу остаточного відповідно до пункту 2 статті 44 Конвенції. Текст рішення може підлягати редакційним виправленням.

У справі «ПузанпротиУкраїни»

Європейський суд з прав людини (п'ята секція), засідаючи палатою, до складу якої увійшли:

ПеерЛоренцен (PeerLorenzen), *Голова*,

Рената Ягер (RenateJaeger),

РайтМаруст (RaitMaruste),

ІзабельБерро-Лефевр (Isabelle Berro-Lefevre),

МирянаЛазарова-Трайковська (MirjanaLazarovaTrajkovska),

ЗдравкаКалайджієва (ZdravkaKalaydjieva), *судді*,

Михайло Буроменський (MykhayloBuromenskiy), *суддя adhoc*,

та Клаудія Вестердік (ClaudiaWesterdiek), *Секретар секції*,

після обговорення за зачиненими дверима 26 січня 2010 року постановляє таке рішення, що було ухвалене в той день:

ПРОЦЕДУРА

1. Справу розпочато за заявою (№ 51243/08), яку 27 жовтня 2008 року подав до Суду проти України на підставі статті 34 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (далі — Конвенція) громадянин Республіки Білорусь пан Дмитро Петрович Пузан (далі — заявник).

2. Заявника, якому було надано юридичну допомогу, представляла юрист А. Муканова. Уряд України (далі — Уряд) представляв його Уповноважений — пан Ю. Зайцев з Міністерства юстиції.

3. 24 березня 2009 року Суд оголосив заяву частково неприйнятною і вирішив повідомити Уряд про скарги заявника за підпунктом «f» пункту 1 статті 3, пунктом 4 статті 5, пунктом 1 статті 6 та статтею 13 Конвенції стосовно тримання його під вартою та можливої екстрадиції, а також про його скаргу за статтею 34 Конвенції стосовно втручання у право на індивідуальну заяву. Суд також вирішив одночасно розглядати питання щодо суті та прийнятності заяви (пункт 3 статті 29).

ФАКТИ

I. ОБСТАВИНИ СПРАВИ

4. Заявник народився у 1980 році та нині тримається під вартою в Сімферопольському слідчому ізоляторі (далі — СІЗО) в очікуванні екстрадиції до Республіки Білорусь.

5. Заявник був двічі засуджений в Республіці Білорусь за вчинення злочинів, пов'язаних з обігом наркотиків. Удруге, в 2004 році, йому було призначено покарання у виді чотирьох років і трьох місяців позбавлення волі. Після відбуття частини призначеного строку позбавлення волі його було звільнено достроково.

6. 1 квітня 2006 року Советський районний відділ МВС м. Мінська порушив щодо заявника кримінальну справу за підозрою в незаконному придбанні психотропної речовини (пункт 1 статті 328 Кримінального кодексу Республіки Білорусь).

7. 12 червня 2006 року державні органи Білорусі оголосили заявника в міжнародний розшук.

8. 29 вересня 2008 року начальник УВС адміністрації Советського району м. Мінська надіслав клопотання до Управління карного розшуку ГУ МВС України в Автономній Республіці Крим щодо затримання заявника і тримання його під вартою до екстрадиції до Республіки Білорусь.

9. Того самого дня заявника затримали працівники Залізничного районного відділу Сімферопольського МУ ГУМВС України в Автономній Республіці Крим.

10. 30 вересня 2008 року Залізничний районний суд м. Сімферополя (далі — районний суд) прийняв постанову про застосування до заявника запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою строком на сорок діб з метою екстрадиції до Республіки Білорусь.

11. 17 жовтня 2008 року заступник Генерального прокурора Республіки Білорусь звернувся до Генерального прокурора України із запитом про екстрадицію заявника до Республіки Білорусь. Запит містив такі гарантії: без згоди Генерального прокурора України заявника не притягатимуть до кримінальної відповідальності за злочин, який було вчинено до екстрадиції; його не буде вислано до третьої країни без згоди Генерального прокурора України; його не буде піддано катуванню, нелюдському чи такому, що принижує гідність, поводженню або покаранню; після припинення кримінального провадження, а в разі призначення покарання — після його відбуття заявник зможе безперешкодно виїхати з території Республіки Білорусь; заявника не переслідуватимуть за політичними, расовими, релігійними чи етнічними ознаками.

12. 26 жовтня 2008 року під час зустрічі зі своїм захисником заявник підписав довіреність для звернення із заявою до Суду.

13. 28 жовтня 2008 року заявника було допитано помічником прокурора Залізничного району м. Сімферополя, зокрема, щодо того, чи звертався заявник або його захисники до державних органів чи установ з позовами чи скаргами на порушення його прав і свобод. Заявник відповів, що його захисник просив звернутися до Суду з клопотанням про надання йому форми доручення, і пояснив, що надалі

його захист здійснюватиме Харківська правозахисна група, яка має намір подати скаргу до «Європейської комісії з прав людини». Заявник повідомив, що не підписував жодних інших документів і не звертався зі скаргами чи заявами до жодних інших установ. Якщо це зробили його захисники, то він дізнається про це пізніше. У протоколі цього допиту також було зазначено, що заявника було повідомлено про його право на відмову давати показання, передбачене статтею 63 Конституції України.

14. Того самого дня, 28 жовтня 2008 року, Голова палати вказав Уряду України — як це передбачає правило 39 Регламенту Суду — на необхідність утриматися від екстрадиції заявника до Республіки Білорусь.

15. 7 листопада 2008 року Генеральна прокуратура України повідомила Урядового уповноваженого у справах Європейського суду з прав людини про те, що рішення про екстрадицію заявника не прийматиметься, допоки Суд не розгляне цю справу.

16. Того самого дня районний суд прийняв постанову про взяття заявника під варту з метою екстрадиції до Республіки Білорусь, не встановивши строку такого тримання.

17. 20 листопада 2008 року апеляційний суд Автономної Республіки Крим залишив постанову від 7 листопада 2008 року без змін, підтвердивши законність тримання заявника під вартою з метою екстрадиції.

18. 26 грудня 2008 року районний суд відмовив у задоволенні клопотання захисника про зміну запобіжного заходу, обраного заявникові. Заявник оскаржив цю постанову. У відповідь, листом від 16 січня 2009 року заступник Голови апеляційного суду Автономної Республіки Крим повідомив заявника про те, що апеляційний суд раніше вже розглядав його апеляційну скаргу щодо законності тримання його під вартою і не розглядатиме те саме питання знову. Заявник досі перебуває під вартою.

II. ВІДПОВІДНЕ ЗАКОНОДАВСТВО І ПРАКТИКА

A. Відповідне міжнародне та національне право і практика

19. Відповідні положення міжнародного та національного права і практики стисло викладено в рішенні від 23 жовтня 2008 року у справі «Солдатенко проти України» (*Soldatenko v. Ukraine*), заява №2440/07, пп. 21–31).

B. Відповідні міжнародні матеріали щодо стану дотримання прав людини в Республіці Білорусь

1. Доповіді Державного департаменту США про стан дотримання прав людини у країнах світу

20. У Щорічній доповіді про стан дотримання прав людини у країнах світу (далі — Доповідь) за 2007 рік, оприлюдненій Державним департаментом США 11 березня 2008 року, стосовно Білорусі повідомляється:

«с. Катування та інше жорстоке, нелюдське чи таке, що принижує гідність, поводження або покарання

Закон забороняє таку практику; однак працівники Комітету державної безпеки Республіки Білорусь (КДББ), загони міліції особливого призначення («ОМОН») та інші спецпідрозділи іноді вдаються до побиття затриманих і демонстрантів...

...Міліція також іноді практикує побиття громадян під час їх затримання та перебування під вартою за організацію або участь у демонстраціях чи інших заходах опозиції. 12 січня працівники міліції жорстоко побили активіста молодіжного опозиційного руху Олеса Калиту за організацію юридичного представництва інтересів свого товариша, іншого активіста молодіжного руху, який відмовився бути інформатором КДББ. Через два дні після цього була побита працівниками міліції і госпіталізована неповнолітня активістка опозиційного руху Анастасія Шашкова — після того, як її затримали у зв'язку з участю в акції протесту проти фальсифікацій на місцевих виборах у країні 14 січня.

23 березня міліція м. Могильова примусово госпіталізувала до місцевої психіатричної лікарні активістку Христину Шатікову у зв'язку з тим, що вона була координатором підготовки масової демонстрації опозиційних сил у День Свободи. Шатікова повідомила, що протягом триденного затримання їй давали певні медичні препарати та допитували про зв'язки з політичними в'язнями Дмитром Дашкевичем і Артуром Фінькевичем.

16 серпня працівники міліції побили вісімнадцятирічну Тетяну Тишкевич, коли вона разом з іншими активістами молодіжного опозиційного руху вийшла на демонстрацію в Мінську на знак солідарності з тими, кого було ув'язнено з політичних мотивів. Її лікували в місцевій лікарні у зв'язку з тілесними ушкодженнями голови і живота. За інформацією з достовірних джерел, у лікарні її [Тишкевич] відвідав працівник міліції, який чинив на неї тиск, вимагаючи, щоб вона не зверталася зі скаргою на дії міліції.

12 грудня після насильницького розгону мирної демонстрації опозиційних сил на Октябрській площі в Мінську працівники міліції жорстоко побили лідера молодіжного опозиційного руху Дмитра Федарука і залишили його в непритомному стані на тротуарі. Федарук опинився в лікарні, де протягом восьми днів лікувався у зв'язку із серйозною травмою голови.

За інформацією з достовірних джерел та повідомленнями очевидців під час демонстрацій, які відбулися після президентських виборів у березні 2006 року, бійці «ОМОН» та інших спецпідрозділів, таких як антитерористичний спецпідрозділ «Алмаз», би́ли затриманих демонстрантів, а іншим погрожували смертю або зґвалтуванням.

У березні 2006 року спецпідрозділи міліції та бійці «ОМОН» застосували кийки та сльозогінний газ для розгону мирного маршу до Окрестинського ІТТ, що відбу-

вався на знак протесту проти затримання 250 демонстрантів. Полковник МВС Дмитро Павличенко, причетний до зникнень та ймовірної смерті активістів опозиційного руху в 1999 році, особисто побив кандидата у президенти від опозиції Олександра Козуліна, після чого бійці спецпідрозділу «Алмаз» зв'язали Козуліна і відвезли до слідчого ізолятора. Внаслідок побиття Павличенком і бійцями спецпідрозділу «Алмаз» Козулін отримав травми голови та хребта. Ані Павличенка, ані бійців спецпідрозділу «Алмаз», ані бійців інших спецпідрозділів не було покарано за їхні дії. У липні 2006 року Козуліна було засуджено до п'яти з половиною років позбавлення волі за політично вмотивованими обвинуваченнями у стверджуваному хуліганстві та порушенні громадського порядку. Наприкінці року він ще перебував у в'язниці.

За інформацією з офіційних джерел, в армії й надалі мали місце факти знущання з новобранців у вигляді побиття та інших форм фізичного і психологічного насильства, хоча кількість зареєстрованих випадків зменшилася.

Інформація, яка стосується цього розділу Доповіді, міститься також в інших її частинах: див. підпункти 1.d, 1.e, 2, 2.b та розділ 3.

Умови тримання в установах виконання покарань та попереднього ув'язнення

Умови тримання ув'язнених усе ще залишаються вкрай тяжкими та характеризуються періодичною нестачею продуктів і ліків та поширенням таких хвороб, як туберкульоз і ВІЛ/СНІД. У березні ЛейлаЗерругі (LeilaZerrougui), голова Робочої групи ООН з питань досудового затримання, повідомила, що умови тримання в установах попереднього ув'язнення були гіршими за умови в установах виконання покарань, оскільки санітарні та побутові умови в установах попереднього ув'язнення були незадовільними і в них діяли обмеження щодо контактів із відвідувачами, телефонних дзвінків і права листування. За інформацією національних правозахисних організацій, за останні 10 років умови тримання ув'язнених дещо покращилися. Однак вони повідомили про те, що особи, які тримаються під вартою, не забезпечуються належним харчуванням або теплим одягом і часто позбавлені власного спального місця, постільної білизни, можливості змінювати одяг і відвідувати туалет. Внаслідок цього залишаються поширеними туберкульоз, пневмонія та інші хвороби. Колишні в'язні повідомили, що медичні огляди проводяться рідко, роблять це недостатньо кваліфіковані медичні працівники, а результати медичних оглядів часто фальсифікуються. Стоматологічні послуги ще менш доступні.

Закон дозволяє членам сім'ї затриманих та їхнім друзям приносити їжу та предмети особистої гігієни, але здебільшого державні органи не дотримуються вимог цього закону.

Серйозну проблему становила переповненість камер в установах виконання покарань, попереднього ув'язнення, а також у колоніях-поселеннях (такий вид покарання також відомий як «хімія»). Особи, які відбувають покарання у таких колоніях-поселеннях, що є формою заслання в межах країни, живуть у бараках і виконують примусові роботи відповідно до встановлених державою умов. За інформацією Уряду загальна кількість позбавлених волі осіб у країні становила понад 38 000, серед яких 30 000 відбували покарання у в'язницях і близько 8000 — у виправних колоніях відкритого типу. Крім того, за деякими підрахунками, 7000 осіб перебували у слідчих ізоляторах в очікуванні судового розгляду.

Деякі колишні політичні в'язні повідомили, що з ними поводитися гірше ніж з убивцями, чинили над ними психічне насильство, а часто бували випадки, коли їх поміщали в одну камеру зі злочинцями, які вчиняли насильницькі злочини.

Вони також повідомили, що їм не роз'яснювали їхні законні права і не забезпечували захист їхніх прав. В'язням, які зверталися зі скаргами на порушення прав, часто погрожували смертю, принизливим поведженням або іншими формами покарання.

За достовірними повідомленнями міліція та працівники в'язниць і далі практикували жорстоке поведження з ув'язненими, катували та шантажували їх. За інформацією з численних достовірних джерел, прийняття рішень за заявами про умовно-дострокове звільнення залежать від хабарів персоналу установ виконання покарань. Розмір хабара становить, як правило, від 200 до 300 доларів (від 430 000 до 646 000 білоруських рублів), але від засуджених у резонансних справах часто вимагали ще більших сум. Наприклад, за інформацією, що надійшла 5 червня від незалежного Білоруського комітету захисту прав в'язнів «Над Бар'єром», комісія з умовно-дострокового звільнення відмовила Дмитру Корольову, колишньому працівникові розвідки, у достроковому звільненні в березні, оскільки він відмовився передати 2000 доларів (4,3 мільйонів білоруських рублів) співкамерникові. Останній стверджував, що вимагав хабар за дорученням посадових осіб в'язниці.

Осіб, затриманих у зв'язку з політичною діяльністю, органи влади здебільшого тримали в Окрестинському ІТТ або у Володарському слідчому ізоляторі в Мінську. За словами багатьох колишніх в'язнів, їжа та медичне обслуговування у Володарському СІЗО незадовільні, але кращі, ніж в Окрестинському ІТТ, який здебільшого використовують для короткострокового тримання затриманих демонстрантів протягом досудового слідства.

За повідомленнями, у в'язниці стан здоров'я Олександра Козуліна значно погіршився. Хоча повідомлялося, що матеріально-побутові умови тримання його під вартою були прийнятними, товариші стверджували, що після жорстокого побиття працівниками міліції під час його затримання в березні 2006 року та після 53-денного голодування, яке він оголосив на знак протесту проти свого ув'язнення та фальсифікації результатів президентських виборів, йому не надали належної медичної допомоги. Дружині та адвокату Козуліна не дозволяли відвідувати його під час голодування.

За наявною інформацією, протягом року державні органи жодного разу не дозволили національним і міжнародним правозахисним організаціям, незалежним засобам масової інформації та Міжнародному комітету Червоного Хреста провести незалежну перевірку умов тримання під вартою. Втім, кільком міжнародним експертам було надано доступ до осіб, що тримаються під вартою. У вересні офіційна делегація з Німеччини відвідала засуджених у трьох виправних колоніях у Мінську та сусідніх населених пунктах. Іноземним дипломатам іноді надавалася можливість поспілкуватися з політичними в'язнями у присутності посадових осіб, однак у більшості випадків державні органи відхиляли клопотання про надання дозволу на відвідання політичних в'язнів».

2. Доповідь Спеціального доповідача ООН з прав людини щодо стану дотримання прав людини в Республіці Білорусь (E/CN.4/2006/36)

21. У відповідних частинах доповіді зазначено:

«IV. СИТУАЦІЯ З ДОТРИМАННЯМ ОСНОВНИХ ПРАВ І СВОБОД ЛЮДИНИ

А. Громадянські та політичні права; механізми захисту

10. Надалі спостерігаються систематичні порушення громадянських і політичних прав громадян Білорусі, а також позбавлення їх права на ефективну участь у громадських справах. Механізми захисту прав людини залишаються надзвичайно слабкими, і на національному рівні не існує правозахисної установи. Судова система досі підпорядкована виконавчій владі, а законодавча влада не є посправжньому незалежною...

Судочинство і правоохоронна діяльність, смертна кара, зникнення та страти без суду та слідства.

13. З часу оприлюднення своєї останньої доповіді Спеціальний доповідач усе ще занепокоєний тим, що Білорусь залишається єдиною країною в Європі, де застосовується смертна кара. Ситуація в країні досі характеризується вкрай тяжкими умовами попереднього ув'язнення, практикою застосування тортур та інших видів нелюдського поводження, надмірним застосуванням сили з боку міліції.

14. Крім того, стверджується, що при винесенні рішень судді фактично ніколи не посилаються на Конституцію або міжнародні договори, а рішення Конституційного Суду часто ігноруються. Судові засідання здебільшого здійснюються за зачиненими дверима без наведення відповідних причин, а представникам правозахисних організацій відмовляють у доступі до залів судових засідань для спостереження за перебігом судових процесів. Призначені покарання в багатьох випадках абсолютно непропорційні вчиненим злочинам. Право на оскарження обмежено, оскільки в багатьох випадках Верховний суд діє як суд першої інстанції, що не залишає можливості оскарження такого рішення. Повідомлялося, що до президентських виборів і після них понад 150 осіб було притягнуто до відповідальності в порядку спрощеного провадження і без надання доступу до захисника. Висловлювалося занепокоєння стосовно дотримання їхнього права на справедливий судовий розгляд».

3. Резолюція 1671 (2009 року) Парламентської асамблеї Ради Європи: «Ситуація в Республіці Білорусь»

22. У відповідних положеннях Резолюції 1671 Парламентської асамблеї Ради Європи зазначено:

«1. Ситуація в Білорусі є предметом пильної уваги Парламентської асамблеї починаючи з 1992 року, коли парламенту Республіки Білорусь було надано статус «спеціального гостя» в ПАРЄ. Але через відсутність прогресу у сфері демократії, прав людини та верховенства права в Білорусі цей статус у 1997 році було призупинено, а наступного року «заморожено» і розгляд заявки Білорусі на членство у Раді Європи. Асамблея і далі з нетерпінням очікує, що Білорусь виконає умови набуття членства у Раді Європи, а органи влади цієї держави рішуче візьмуть на себе зобов'язання дотримуватися стандартів цієї Організації та її цінностей.

2. За останні місяці в Білорусі відбулися важливі зрушення: за період із січня до серпня 2008 року було звільнено дев'ятьох представників опозиції, яких вважали політичними в'язнями, у тому числі колишнього кандидата у президенти Олександра Козуліна. Відтоді, завдяки цьому в Білорусі немає в'язнів, що визнаються у світі особами, ув'язненими з політичних мотивів. Асамблея вітає такий відчутний прогрес і закликає до забезпечення його незворотності.

3. Асамблея також вітає реєстрацію опозиційного руху «За свободу!», а також надання трьом незалежним інформаційним виданням — «Народна воля», «Наша нива» та «УзГорак» — можливості виходити друком у Білорусі, а також внесення цих видань до державної торговельної мережі. Проте, ситуацію зі свободою засобів масової інформації в Білорусі аж ніяк не можна вважати прийнятною, особливо ж це стосується засобів теле- і радіомовлення.

4. Позитивним зрушенням Асамблея також вважає створення низки консультативних рад під егідою адміністрації Президента й інших державних органів, завдяки яким органи влади можуть вести конструктивний діалог з представниками неурядових організацій та громадянського суспільства. Асамблея сподівається, що обговорення, які відбуваються в консультативних радах, приведуть, зрештою, до прийняття відповідних законодавчих і політичних рішень.

5. Стосовно зникнення чотирьох політичних опонентів у 1999–2000 роках Асамблея із задоволенням зазначає, що жоден з високопосадовців, які згадуються в Резолюції 1371 (2004) у зв'язку з обґрунтованою підозрою у причетності до зникнень або до приховування цих фактів, не обіймає відповідальної посади. Водночас Асамблея висловлює глибокий жаль у зв'язку з тим, що досі не забезпечено можливості подальшого прогресу розслідування цих злочинів, незважаючи на відомості, наведені в доповіді Асамблеї.

6. Ці зрушення набувають ще більшої значущості, якщо враховувати те, що вони здійснені у відповідь на наполегливі заклики європейських організацій та в контексті відновлення політичного діалогу з білоруським керівництвом.

7. Справді, після звільнення всіх політичних в'язнів у Білорусі Європейський Союз у жовтні 2008 року ухвалив рішення відновити контакти на найвищому рівні з керівництвом Білорусі та призупинити, хоча й частково та тимчасово, дію заборони на видання віз деяким білоруським високопосадовцям, включно з Президентом Лукашенком. У квітні 2009 року призупинення дії зазначеної заборони було подовжено ще на дев'ять місяців. Готовність Європейського Союзу нормалізувати відносини з Білоруссю засвідчив візит до Мінська Верховного представника Європейського Союзу з питань спільної зовнішньої та безпекової політики, пана Хав'єра Солани (JavierSolana) і його зустріч із Президентом Лукашенком 19 лютого 2009 року.

8. Білорусь є також однією з шести країн, які братимуть участь у проєкті «Східне партнерство», що є новим механізмом, призначеним поглиблювати політичну та економічну співпрацю між Європейським Союзом і його східноєвропейськими та кавказькими сусідами з метою зміцнення їхньої стабільності і підтримки демократичних і реформування економіки на ринкових засадах. Ступінь участі Білорусі залежатиме від загального розвитку її відносин з Європейським Союзом. У зв'язку з цим Білорусь взяла участь у саміті «Східного партнерства», який відбувся у Празі 7 травня 2009 року. Європейський Союз також має намір розпочати з Білоруссю діалог щодо прав людини.

9. Зі свого боку Рада Європи останнім часом активізувала контакти з білоруськими державними органами: після візиту делегації Комітету Асамблеї з політичних питань у лютому 2009 року міністр Мігель Анхель Моратінос (MiguelAngelMoratinos) здійснив у березні 2009 року офіційний візит до Мінська як голова Комітету міністрів. За кілька тижнів до цього органи влади Білорусі нарешті дали згоду на відкриття інформаційного пункту Ради Європи в Мінську — таку ідею запропонувала сама Асамблея, і її було втілено за головування Словаччини в Комітеті міністрів. Церемонія відкриття інформаційного пункту відбулася у червні 2009 року.

10. Крім того, у грудні 2008 року Конгрес представників місцевих і регіональних влад Ради Європи ухвалив надати статус спостерігача Раді зі взаємодії органів місцевого самоврядування при Раді Республіки Національних зборів Республіки Білорусь.

11. Однак, незважаючи на нещодавні позитивні зрушення та відновлення контактів з європейськими організаціями, ситуація в Білорусі й далі дає підстави для занепокоєння.

12. По-перше, парламентські вибори, які відбулись у вересні 2008 року, виявилися втраченою можливістю рішучих змін на шляху до демократії, оскільки вони не відповідали Європейським стандартам свободи і справедливості. Як було зазначено в доповіді Бюро демократичних інституцій та прав людини ОБСЄ (ОБСЄ/БДПІЛ), серйозні недоліки мали місце на всіх етапах виборчого процесу, починаючи з незабезпечення доступності плюралістичної інформації для виборців і закінчуючи незабезпеченням прозорості підрахунку голосів. Ці недоліки неминуче ставлять під сумнів репрезентативність діючого Парламенту, в якому жодному з опозиційних кандидатів не вдалося отримати місце. Водночас, слід привітати надану після заключної оцінки ОБСЄ/БДПІЛ згоду білоруських державних органів на співпрацю з ОБСЄ/БДПІЛ у реформуванні національного виборчого законодавства і практики для приведення їх у відповідність із зобов'язаннями Білорусі в рамках ОБСЄ.

13. Що стосується дотримання політичних свобод, то й надалі мають місце переслідування і залякування активістів опозиційних рухів, особливо молоді, що здійснюється за допомогою різних засобів, таких як несанкціоновані обшуки приватних помешкань, незаконне вилучення обладнання, жорстоке поводження міліції з демонстрантами та примусовий призов на військову службу тих, кого раніше було визнано непридатним для служби. Крім того, під домашнім арештом перебувають кілька політичних активістів, а судимість звільнених політичних в'язнів не була погашена, внаслідок чого деякі їхні права, включно з правом балотуватися на виборах, й надалі залишаються обмеженими.

14. Асамблея бере до уваги і той факт, що на сьогодні під вартою перебувають троє підприємців, а також обмежено свободу іншим особам, які, на думку білоруської опозиції, є політичними в'язнями або, принаймні, жертвами зловживань, учинених у системі кримінального судочинства з політичних мотивів. Асамблея закликає провести незалежне розслідування цих справ, щоб з'ясувати, чи справді вони є політичними в'язнями, і, якщо так, забезпечити їхнє звільнення.

15. Викликає занепокоєння і ситуація із забезпеченням свободи об'єднання: хоча в грудні 2008 року нарешті було зареєстровано опозиційний політичний рух «За свободу!», інші опозиційні та правозахисні організації і далі натрапляють на перешкоди у проходженні реєстрації в Міністерстві юстиції. Останнім прикладом є ситуація з правозахисною організацією «Наша вясна», члени якої, з огляду на статтю 193.1 Кримінального кодексу, наражаються на ризик переслідувань за членство в незареєстрованій організації.

16. Асамблея висловлює жаль у зв'язку з тим, що, хоча три незалежні видання вже включено до державної торговельної мережі, інші незалежні засоби масової інформації позбавлені можливості користуватися перевагами цієї системи розповсюдження і не можуть навіть друкуватися в Білорусі. Існування абсолютного державного контролю над друкуванням і розповсюдженням преси, а також над теле- і радіомовленням є грубим порушенням свободи ЗМІ. Так само Асамблея висловлює занепокоєння з приводу труднощів, з якими стикаються іноземні журналісти при проходженні акредитації та іноземні ЗМІ — такі, наприклад, як супутни-

ковий канал «Белсат»,— у процедурі реєстрації в Міністерстві закордонних справ. Водночас Асамблея бере до уваги численні заяви білоруського керівництва про готовність впроваджувати новий закон про ЗМІ, не допускаючи обмеження свободи вираження поглядів. Асамблея висловлює побажання, щоб такий самий підхід застосовувався й при впровадженні Закону про протидію екстремізму, у зв'язку з яким нещодавно було призупинено друк журналу «ARCHE», якому пізніше, під тиском міжнародної спільноти, знову дозволили виходити друком.

17. Асамблея також висловлює жаль, що в Білорусі досі можливе виконання смертних вироків, незважаючи на скорочення переліку злочинів, за які може призначатися таке покарання, зменшення кількості смертних вироків, винесених у таких справах, а також на те, що, за офіційними заявами, з жовтня 2008 року жодного смертного вироку виконано не було. Асамблея нагадує, що в діючій Конституції смертна кара розглядається як перехідна форма покарання і що немає законодавчих перешкод, які б заважали президенту або парламенту запровадити мораторій на виконання смертних вироків. Асамблея також бере до уваги надану державними органами інформацію про те, що наразі немає смертних вироків, які очікують на виконання.

18. Хоча ситуація в Республіці Білорусь ще не відповідає стандартам Ради Європи у сфері демократії, верховенства права і прав людини, державні органи цієї країни нещодавно вжили важливих заходів у правильному напрямі, і, зважаючи на це, Асамблея сповнена рішучості заохочувати подальший розвиток цього процесу за допомогою політичного діалогу з органами влади і водночас надалі сприяти зміцненню демократичних сил і громадянського суспільства у цій країні...»

4. Інші джерела

23. У доповіді організації «AmnestyInternational» за 2006 рік під назвою «Питання, які викликають занепокоєння в 2006 році» йдеться про нехтування політичними свободами в Білорусі і, зокрема, про насильство з боку міліції та арешти політичних активістів.

24. Міжнародна Гельсінкська Федерація з прав людини у своїй доповіді про права людини в регіоні ОБСЄ зазначила, що найчастіше жорстокого поводження зазнають учасники мирних демонстрацій, яких забирають у відділі міліції і тримають під вартою протягом досудового слідства. Щодо судової влади в доповіді зазначено, що «судова система й надалі залишається залежною від виконавчої влади» і що «суди відіграють роль виконавців державної ідеології... Про залучення судової влади до виконання політичних замовлень свідчать рішення, ухвалені судами в політично мотивованих справах».

Стосовно умов тримання ув'язнених у доповіді зазначено таке:

«У багатьох випадках умови тримання в слідчих ізоляторах ... є настільки незадовільними, що дають підстави вважати їх жорстоким, нелюдським чи таким, що принижує гідність, поводженням.

Як правило у брудних, погано провітрюваних камерах місць досудового ув'язнення та установ виконання покарань на одного затри-

маного (засудженого) припадає менше ніж два квадратні метри (включаючи площу спального місця), і при цьому камери не обладнані необхідними санітарно-технічними вузлами. Повідомлялося про те, що іноді, через нестачу в камері спальних місць, ув'язнені змушені спати по черзі. Ув'язнених також не забезпечують достатнім харчуванням і не завжди надають необхідної медичної допомоги і медикаменти».

ПРАВО

I. СТВЕРДЖУВАНЕ ПОРУШЕННЯ СТАТЕЙ 3 і 6 КОНВЕНЦІЇ

25. Заявник скаржився, що у випадку екстрадиції йому загрожуватиме жорстоке поводження і явне незабезпечення правосуддя з боку органів влади Республіки Білорусь. Він посилався на статтю 3 і пункт 1 статті 6 Конвенції, відповідні положення яких передбачають таке:

Стаття 3

«Нікого не може бути піддано катуванню або нелюдському чи такому, що принижує гідність, поводженню або покаранню».

Пункт 1 статті 6

«Кожен має право на справедливий ... розгляд його справи ... судом, ..., який встановить обґрунтованість будь-якого висунутого проти нього кримінального обвинувачення...»

A. Відповідність критерію *ratione personae*

26. Уряд стверджував, що заявник не може претендувати на статус жертви порушення його прав, гарантованих статтею 3 і пунктом 1 статті 6 Конвенції, оскільки жодного рішення про екстрадицію заявника прийнято не було.

27. Заявник вважав, що відсутність офіційного рішення про його екстрадицію не означає, що державні органи України не мали наміру видати його Білорусі. Про серйозність такого наміру свідчило те, що його досі тримають під вартою.

28. Суд знову наголошує на винятковому характері застосування поняття «жертва» у справах про екстрадицію, як було сформульовано в його рішенні у справі «Зьорінг проти Сполученого Королівства» (*Soering v. the United Kingdom*) (від 7 липня 1989 року, п. 90, серія А, № 161):

«У принципі конвенційні органи не вирішують питання про існування або, навпаки, про відсутність потенційних порушень Конвенції. Проте, якщо заявник стверджує, що в разі виконання рішення про його екстрадицію буде порушено статтю 3 Конвенції (оскільки наслідки такого заходу в запитуючій країні можна передбачити), від такого принципу необхідно відійти з огляду на серйозність і непоправність шкоди, якої можуть завдати йому страждання в разі екстрадиції та для забезпечення ефективності гарантії, закріпленої в цій статті».

29. Суд також зазначає, що провадження у справі про екстрадицію заявника ще триває, а ризик видачі його державним органам Республіки Білорусь існуватиме, допоки це питання не буде вирішено остаточно. З огляду на відсутність національного засобу юридичного захисту, який би дав змогу переглянути рішення про екстрадицію та зупинити процедуру екстрадиції до завершення такого перегляду (див. рішення від 23 жовтня 2008 року у справі *«Солдатенко проти України» (Soldatenko v. Ukraine)*, заява № 2440/07, п. 49), заявник не був зобов'язаний чекати остаточного рішення щодо екстрадиції, аби подати заяву до Суду. Тому Суд відхиляє це заперечення Уряду.

В. Щодо інших питань, не пов'язаних з прийнятністю заяви

30. Уряд стверджував, що заявник не обґрунтував своїх скарг за статтями 3 і 6 Конвенції. Уряд вважав, що посилення заявника на доповіді, які оцінювали загальну ситуацію з дотриманням прав людини в Республіці Білорусь, є недостатніми і що необхідно було надати докази того, що з поверненням до Республіки Білорусь самому заявникові загрожує жорстоке поводження і несправедливий судовий розгляд. Уряд також зазначив, що, незважаючи на попередні судимості, заявник не стверджував ані в національних органах, ані в Суді, що його попередні відносини з правоохоронними органами, адміністрацією установ виконання покарань і судовими органами вказують на існування такого ризику.

31. Заявник вважав, що загальна ситуація з дотриманням прав людини в Республіці Білорусь дає йому достатньо серйозні підстави для побоювань. Він також стверджував, що національні органи не допитували його з приводу попередніх судимостей.

32. При визначенні того, чи було у випадку видачі заявника доведено існування реального ризику зазнати поводження, забороненого статтею 3 Конвенції, Суд має проаналізувати це питання у світлі всіх наданих йому матеріалів або, якщо необхідно, у світлі матеріалів, здобутих ним самостійно (*proprio motu*). У таких справах, як ця, Суд має розглянути передбачувані наслідки видачі заявника до запитуючої країни з урахуванням загальної ситуації в цій країні та особистої ситуації заявника (див. рішення від 30 жовтня 1991 року у справі *«Вільвараджа та інші проти Сполученого Королівства» (Vilvarajah and Others v.*

theUnitedKingdom), серія А, № 215, п. 108 *in fine*). Оцінюючи з цією метою загальну ситуацію в конкретній країні, Суд, як правило, надає значення інформації, яка міститься в останніх доповідях таких незалежних міжнародних правозахисних організацій, як «Amnesty International», або відомостям, отриманим від урядових джерел, включаючи Державний департамент США (див., наприклад, рішення у справах «*Чагал проти Сполученого Королівства*» (*Chahal v. the UnitedKingdom*), від 15 листопада 1996 року, *Report of Judgments and Decisions*, 1996?V, пп. 99–100; «*Мюслім проти Туреччини*» (*Muslim v. Turkey*), заява № 53566/99, п. 67, від 26 квітня 2005 року; «*Саїд проти Нідерландів*» (*Said v. the Netherlands*), заява № 2345/02, п. 54, від 5 липня 2005 року; ухвалу щодо прийнятності від 20 лютого 2007 року у справі «*Аль-Моаяд проти Німеччини*» (*Al-Moayad v. Germany*), заява № 35865/03, п. 65–66, і рішення від 28 лютого 2008 року у справі «*Сааді проти Італії*» (*Saadi v. Italy*) [ВП], заява № 37201/06, пп. 143–146). Водночас Суд визнавав, що ймовірність зазнати жорстокого поводження у зв'язку з нерегульованою ситуацією в запитуючій країні сама по собі не спричиняє порушення статті 3 Конвенції (див. згадане вище рішення у справі «*Вільвараджа та інші проти Сполученого Королівства*» (*Vilvarajah and Others v. the United Kingdom*), п. 111, і ухвалу щодо прийнятності від 31 травня 2001 року у справі «*Фатган Катані та інші проти Німеччини*» (*Fatgan Katani and Others v. Germany*), заява № 67679/01) і що у випадку, коли доступні Суду джерела містять оцінку лише загальної ситуації, конкретні твердження заявника у тій чи іншій справі мають бути підтверджені іншими доказами (див. «*Маматкулові Аскарів проти Туреччини*» (*Mamatkulov and Askarov v. Turkey*) [ВП] заяви № 46827/99 і № 46951/99, п. 73, *ECtHR* 2005-I).

33. Щодо скарги заявника за статтею 6 Конвенції Суд зауважує, що у вищезгаданій справі «*Зьорінг проти Сполученого Королівства*» (*Soering v. the United Kingdom*), п. 113, він постановив:

«Право на справедливий судовий розгляд кримінальної справи, втілене у статті 6 Конвенції, займає провідне місце в демократичному суспільстві. ... Суд не виключає, що питання за статтею 6 Конвенції у зв'язку з рішенням про екстрадицію може бути порушене за виняткових обставин, коли біженець уже наражався або ризикує наразитися на явне незабезпечення справедливого судового розгляду його справи...»

34. Зважаючи на обставини справи, що розглядається, Суд зазначає, що наявні міжнародні документи свідчать про серйозне занепокоєння з приводу ситуації з дотриманням прав людини в Республіці Білорусь і, зокрема, політичних прав і свобод. Але посилення на загальну ситуацію щодо дотримання прав людини в певній країні не може само по собі служити підставою для відмови в екстрадиції. З цього приводу

Суд зазначає, що заявник не стверджує про свою належність до політичної опозиції, представників якої загально визнано особливо уразливою категорією осіб в Республіці Білорусь, або до будь-якої іншої подібної групи осіб. Не посилається він і на будь-які індивідуальні обставини, які могли б служити обґрунтуванням його побоювань щодо жорстокого поводження і несправедливого судового розгляду. Особливо слід відзначити, що ані у своїх первісних доводах, ані у відповіді на зауваження Уряду заявник не стверджував, що під час його попередніх кримінальних переслідувань в Республіці Білорусь були ті чи інші обставини, якими можна було б обґрунтувати наявність серйозного ризику зазнати жорстокого поводження або несправедливого судового розгляду в майбутньому.

35. Отже, на думку Суду, заявник не обґрунтував своїх скарг на те, що його екстрадиція до Республіки Білорусь становитиме порушення статей 3 і 6 Конвенції. Таким чином, ця частина заяви є явно необґрунтованою і має бути відхилена відповідно до пунктів 3 і 4 статті 35 Конвенції.

II. СТВЕРДЖУВАНЕ ПОРУШЕННЯ СТАТТІ 13 КОНВЕНЦІЇ

36. Заявник також скаржився на те, що він не мав ефективного засобу юридичного захисту для оскарження рішення про екстрадицію до Республіки Білорусь. Він посилався на статтю 13 Конвенції, яка проголошує:

«Кожен, чії права та свободи, визнані в цій Конвенції, було порушено, має право на ефективний засіб юридичного захисту в національному органі, навіть якщо таке порушення було вчинене особами, які здійснювали свої офіційні повноваження».

37. Визнавши неприйнятними скарги заявника за статтями 3 і 6 Конвенції, Суд доходить висновку, що заявник не має небезпідставних скарг для цілей статті 13 Конвенції (див. рішення від 18 квітня 1988 року у справі *«Бойл і Райс проти Сполученого Королівства»* (*Boyle and Rice v the United Kingdom*), серія А, № 131, с. 23, п. 52).

38. Отже, згідно з пунктами 3 і 4 статті 35 Конвенції, ця частина заяви має бути відхилена як несумісна *rationem materiae* з положеннями Конвенції.

III. СТВЕРДЖУВАНЕ ПОРУШЕННЯ СТАТТІ 5 КОНВЕНЦІЇ

39. Заявник скаржився, що державні органи України затримали його незаконно і що не було ефективного судового контролю за законністю тримання його під вартою. Заявник посилався при цьому на підпункт

«f» пункту 1 і пункт 4 статті 5 Конвенції, відповідні положення яких передбачають:

Стаття 5. Право на свободу і особисту недоторканність

«1. Кожен має право на свободу та особисту недоторканність. Нікого не може бути позбавлено свободи, крім таких випадків і відповідно до процедури, встановленої законом:

...

f) законний арешт або затримання особи з метою запобігання її недозволеному в'їзду в країну чи особи, щодо якої провадиться процедура депортації або екстрадиції.

...

4. Кожен, кого позбавлено свободи внаслідок арешту або тримання під вартою, має право ініціювати провадження, в ході якого суд без зволікання встановлює законність затримання і приймає рішення про звільнення, якщо затримання є незаконним...»

А. Прийнятність

40. Уряд стверджував, що заявник не оскаржував рішення Залізничного районного суду від 26 грудня 2008 року і, отже, не вичерпав засобів юридичного захисту, які згідно з національним законодавством були в його розпорядженні.

41. Заявник не погодився з цим аргументом. Він стверджував, що оскаржив вищезазначене рішення, але заступник голови апеляційного суду Автономної Республіки Крим відповів йому, що його апеляційна скарга раніше вже була розглянута апеляційним судом.

42. Суд вважає, що аргументи Уряду щодо невичерпання засобів юридичного захисту настільки тісно пов'язані із суттю справи, що їхній розгляд має бути об'єднаний із розглядом справи по суті.

43. Отже, Суд приєднує до розгляду справи по суті розгляд зауваження Уряду щодо наявності чи ефективності засобів юридичного захисту щодо скарг заявника за пунктом 4 статті 5 Конвенції. Суд вважає, що ці скарги не є явно необґрунтованими у розумінні пункту 3 статті 35 Конвенції. Суд також зазначає, що вони не є неприйнятними з будь-яких інших підстав. Отже, вони мають бути визнані прийнятними.

В. Суть

44. Сторони подали аргументи, аналогічні тим, що висувалися у справах «Солдатенко проти України» (*Soldatenko v. Ukraine*), пп. 104–107 і 116–120, і «Светлорусов проти України» (*Svetlorusov v. Ukraine*); заява № 2929/05, пп. 43–46 і 52–56, від 12 березня 2009 року.

45. Суд уже встановлював порушення пунктів 1 і 4 статті 5 Конвенції у попередніх справах, у яких підіймалися питання, подібні до тих, що розглядаються у цій справі (див. згадані вище рішення у справах «Солдатенко проти України» (*Soldatenko v. Ukraine*), пп. 109–114 і 125–127, і «Светлорусов проти України» (*Svetlorusov v. Ukraine*), пп. 47–49 і 57–59). Такі висновки головним чином ґрунтувалися на відсутності достатніх правових підстав для тримання заявників під вартою з метою екстрадиції та незабезпеченням регулярного судового контролю законності тримання їх під вартою.

46. Дослідивши всі надані йому матеріали, Суд вважає, що Уряд не навів жодного факту чи аргументу, здатного переконати Суд дійти іншого висновку у цій справі. З таких самих міркувань заперечення Уряду щодо прийнятності скарги заявника за пунктом 4 статті 5 Конвенції мають бути відхилені. Відповідно мало місце порушення пунктів 1 і 4 статті 5 Конвенції.

IV. СТВЕРДЖУВАНЕ ПОРУШЕННЯ СТАТТІ 34 КОНВЕНЦІЇ

47. Заявник скаржився, що помічник прокурора допитував його з метою утримати від звернення до Суду. Заявник посилався на статтю 34 Конвенції, яка передбачає таке:

Стаття 34. Індивідуальні заяви

«Суд може приймати заяви від будь-якої особи, неурядової організації або групи осіб, які вважають себе потерпілими від допущеного однією з Високих Договірних Сторін порушення прав, викладених у Конвенції або протоколах до неї. Високі Договірні Сторони зобов'язуються не перешкоджати жодним чином ефективному здійсненню цього права».

48. Уряд вважав, що заявник не вичерпав національних засобів юридичного захисту, оскільки не поскаржився до національних органів щодо допиту прокурором.

49. Згідно з практикою Суду, скарга за статтею 34 Конвенції має процесуальний характер і тому не порушує питання щодо прийнятності за Конвенцією (див. рішення у справах «Кук проти Австрії» (*Cooke v. Austria*), заява № 25878/94, п. 46, від 8 лютого 2000 року, та «Ергі проти Туреччини» (*Ergi v. Turkey*), від 28 липня 1998 року, *Reports* 1998-IV, п. 105).

50. Суд повторює, що стаття 34 Конвенції покладає на Договірну державу обов'язок не перешкоджати здійсненню права на індивідуальну заяву. Хоча зазначений обов'язок має процесуальний характер, відмінний від матеріально-правових гарантій, викладених у Конвенції та протоколах до неї, із самої суті відповідного процесуального права випливає, що під час розгляду справ в конвенційних органах особи мо-

жуть скаржитися на такі порушення (див. ухвалу щодо прийнятності від 9 липня 2002 року у справі «*Мануссос проти Чеської Республіки і Німеччини*» (*Manoussos v. the Czech Republic and Germany*), заява № 46468/99). Суд також наголошує, що зобов'язання не перешкоджати ефективному здійсненню права на індивідуальну заяву вимагає не допускати втручання у право особи на ефективне подання і підтримання своєї скарги в Суді (див., серед інших джерел і *mutatis mutandis*, рішення у справах «*Акдивар та інші проти Туреччини*» (*Akdivar and Others v. Turkey*), від 16 вересня 1996 року, *Reports* 1996-IV, п. 105; «*Курт проти Туреччини*» (*Kurt v. Turkey*), від 25 травня 1998 року, *Reports* 1998-III, п. 159; «*Танрікулу проти Туреччини*» (*Tanrikulu v. Turkey*)[ВП], заява № 23763/94, *ECCHR* 1999-IV; «*Шарлі проти Туреччини*» (*Sarl? v. Turkey*), заява № 24490/94, пп. 85–86, від 22 травня 2001 року, та «*Орхан проти Туреччини*» (*Orhan v. Turkey*), заява № 25656/94, від 18 червня 2002 року).

51. Суд також нагадує, що надзвичайно важливою умовою ефективного функціонування механізму подання індивідуальних заяв, передбаченого статтею 34 Конвенції, є забезпечення заявникам, або потенційним заявникам, можливості вільно спілкуватися з Судом, не зазнаючи жодного тиску з боку державних органів з метою примусити заявників відкликати чи змінити скарги (див. зазначені вище пункти рішень у справах «*Акдивар та інші проти Туреччини*» (*Akdivar and Others v. Turkey*) і «*Курт проти Туреччини*» (*Kurt v. Turkey*)). У цьому контексті термін «тиск» означає не лише прямий примус та відверте залякування, а й інші неналежні опосередковані дії чи контакти з наміром відрадити або знеохотити заявників використовувати механізм подання індивідуальної заяви, передбачений Конвенцією (див. згадані вище рішення у справах «*Курт проти Туреччини*» (*Kurt v. Turkey*) (п. 160 і 164) і «*Шарлі проти Туреччини*» (*Sarl? v. Turkey*) (пп. 85–86)).

52. Уряд доводив, що допит заявника працівником прокуратури був звичайним заходом, завдання якого полягало в нагляді за дотриманням законів посадовими особами установ тримання під вартою. Уряд також стверджував, що така розмова була необхідна в контексті провадження щодо екстрадиції заявника. Крім того, Уряд посилався на те, що заявника було поінформовано про його право на відмову давати показання або пояснення щодо себе. Отже, на думку Уряду, працівник прокуратури діяв у межах закону і допит ним заявника не можна розглядати як спробу тиску на нього у зв'язку з поданням заяви до Суду.

53. Заявник стверджував, що прокурор не ставив йому жодних запитань щодо екстрадиції, але намагався дізнатися про деталі його конфіденційного спілкування із захисником і про можливі скарги. Він також стверджував, що, незважаючи на наявність у нього захисника, його допитували за відсутності останнього. Він також зазначив, що,

оскільки він не звертався зі скаргами до прокуратури, працівник прокуратури не мав потреби проводити його допит.

54. Суд зазначає, що в цій справі протокол допиту заявника працівником прокуратури, достовірність якого заявник не заперечує, свідчить про те, що заявника було поінформовано про його право на відмову давати показання або пояснення щодо себе. Заявникові були поставлені запитання про наявність у нього будь-яких скарг до державних органів і установ, і, коли той відповів, що його захисник збирається подати від його імені скаргу до «Європейської комісії з прав людини», працівник прокуратури не став розпитувати його далі про цю скаргу, але запитав, чи подали заявник або його захисник якісь інші скарги. Суд вважає, що тлумачення заявником вищезгаданого допиту не видається таким, що підтверджується протоколом допиту, який не свідчить про перешкоджання заявникові у здійсненні ним свого права на подання індивідуальної заяви (див., *mutatismutandis*, рішення у справі «*Cisojeva та інші проти Латвії*» (*Sisojeva and Others v. Latvia*) [ВП], заява № 60654/00, пп. 35–37 і 105–126, *ECHR* 2007?II). Отже, Україна дотрималась своїх зобов'язань за статтею 34 Конвенції.

V. ЗАСТОСУВАННЯ СТАТТІ 41 КОНВЕНЦІЇ

55. Стаття 41 Конвенції передбачає:

«Якщо Суд визнає факт порушення Конвенції або протоколів до неї і якщо внутрішнє право відповідної Високої Договірної Сторони передбачає лише часткове відшкодування, Суд, у разі необхідності, надає потерпілій стороні справедливу сатисфакцію».

A. Шкода

56. Заявник вимагав 6000 євро відшкодування моральної шкоди.

57. Уряд вважав таку вимогу необґрунтованою.

58. Суд вважає, що заявник зазнав моральної шкоди, яка не може бути відшкодована самою лише констатацією порушення його прав за Конвенцією. Беручи до уваги обставини цієї справи і здійснюючи оцінку на засадах справедливості, як того вимагає стаття 41 Конвенції, Суд присуджує заявникові 5000 євро відшкодування моральної шкоди.

B. Судові та інші витрати

59. Заявник також вимагав 1625,72 євро відшкодування судових та інших витрат, понесених у національних судах (оплата юридичних послуг у розмірі 506 євро і дорожніх витрат його захисника в розмірі 1119,72 євро), а також 17 євро відшкодування витрат, пов'язаних із провадженням у Суді.

60. Уряд вважав, що вимоги заявника про відшкодування дорожніх витрат і витрат на представництво в національних судах не мають стосунку до цієї справи. Він зазначив, що заявникові було надано юридичну допомогу і вона була достатньою. Що стосується поштових витрат, то Уряд залишив вирішення цього питання на розсуд Суду.

61. Відповідно до практики Суду заявник має право на відшкодування судових витрат, якщо буде доведено, що такі витрати були фактичними і неминучими, а їх розмір — обґрунтованим. У цій справі, враховуючи наявні документи та вищенаведені критерії, Суд призначає за цим пунктом компенсацію у розмірі 523 євро.

С. Пеня

62. Суд вважає за належне призначити пеню виходячи з розміру граничної позичкової ставки Європейського центрального банку, до якої має бути додано три відсоткових пункти.

ЗА ЦИХ ПІДСТАВ СУД ОДНОГОЛОСНО

1. *Оголошує* скарги за підпунктом «f» пункту 1 і пунктом 4 статті 5 Конвенції прийнятними, а решту скарг у заяві неприйнятними.

2. *Постановляє*, що мало місце порушення пункту 1 статті 5 Конвенції.

3. *Постановляє*, що мало місце порушення пункту 4 статті 5 Конвенції.

4. *Постановляє*, що Україна дотрималась своїх зобов'язань за статтею 34 Конвенції.

5. *Постановляє*, що:

а) упродовж трьох місяців від дня, коли це рішення набуде статусу остаточного відповідно до пункту 2 статті 44 Конвенції, держава-відповідач має виплатити заявникові 5000 (п'ять тисяч) євро відшкодування моральної шкоди і 523 євро (п'ятсот двадцять три) євро компенсації судових та інших витрат, разом з будь-якими податками, що можуть нараховуватись; ці суми мають бути конвертовані в українські гривні за курсом на день здійснення платежу;

б) зі впливом зазначеного тримісячного строку і до остаточного розрахунку на вищевказані суми нараховуватиметься простий відсоток у розмірі граничної позичкової ставки Європейського центрального банку, яка діятиме у період несплати, до якої має бути додано три відсоткові пункти.

6. *Відхиляє* решту вимог заявника стосовно справедливої сатисфакції.

Учинено англійською мовою і повідомлено письмово 18 лютого 2010 року відповідно до пунктів 2 і 3 правила 77 Регламенту Суду.

Клаудія ВЕСТЕРДІК
(ClaudiaWesterdiek)
Секретар

Пеер ЛОРЕНЦЕН
(PeerLorenzen)
Голова